

Förslag om ändring av direktiv 2011/65/EG om begräsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning

---

2016/17:FPM73

Miljö- och energidepartementet

2017-03-02

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 38

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om
ändring av direktiv 2011/65/EG om begräsning av användning av vissa farliga
ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning

Sammanfattning

Den 26 januari 2017 överlämnade Europeiska kommissionen ett förslag till Europeiska unionens råd om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU om begräsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk- och elektronisk utrustning (RoHS 2-direktivet). Förslaget innebär nya undantag från direktivets tillämpningsområde för viss elektrisk- och elektronisk utrustning.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

RoHS 2-direktivet syftar till att minska riskerna för människors hälsa och miljön genom att begränsa användningen av vissa farliga kemiska ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Direktivet syftar även till att förbättra möjligheten till en lönsam och hållbar materialåtervinning. De ämnen som i dagsläget omfattas av begränsningar enligt direktivet är bly, kvicksilver,

kadmium, sexvärt krom, polybromerade bifenyler och polybromerade difenyletrar.

2016/17:FPM73

Enligt direktivet ska kommissionen senast den 22 juli 2014 undersöka behovet av att ändra direktivets tillämpningsområde såvitt avser den elektriska- och elektroniska utrustning som direktivet ska tillämpas på och vid behov lämna ett lagstiftningsförslag gällande ytterligare undantag beträffande viss elektrisk- och elektronisk utrustning.

RoHS 2-direktivet är en omarbetning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/95/EG av den 27 januari 2003 om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter (RoHS 1-direktivet). Bestämmelserna i RoHS 2-direktivet innebär att de elektriska och elektroniska produkter som omfattas av direktivets tillämpningsområde inte får släppas ut på marknaden om de innehåller något eller några av de ämnen som har förtecknats i bilaga II till direktivet. Direktivet berör främst tillverkare, importörer och distributörer av elektrisk- och elektronisk utrustning. De produkter som omfattas av direktivet är indelade i kategorier. En fullständig lista över kategorierna finns i bilaga I till RoHS 2-direktivet.

Det tidigare gällande RoHS 1-direktivet var endast tillämpligt på utrustningar i kategorierna 1-7 samt 10. Genom RoHS 2-direktivet infördes nya definitioner och tillämpningsområdet utvidgades genom att kategorierna medicintekniska produkter (kategori 8) samt övervaknings- och kontrollinstrument (kategori 9) lades till. Till listan över kategorier som omfattas av direktivet lades också en ny allmän kategori (kategori 11). Kategori 11 omfattar sådan elektrisk- och elektronisk utrustning som inte omfattas av någon av de övriga listade kategorierna.

Beslutet om att lägga till den nya kategorin 11 fattades utan att det dessförinnan gjordes någon konsekvensanalys. Kommissionen har nu gjort en bedömning av tillämpningsområdet i efterhand för denna kategori och föreslår vissa ändringar i RoHS2-direktivet. Kommissionen har särskilt sett över huruvida de nya kategorierna i RoHS 2-direktivet ska omfattas av motsvarande regler som för övriga kategorier.

1.2.1 Transaktioner på sekundärmarknaden

Enligt RoHS 2-direktivet får utrustning som inte omfattades av tillämpningsområdet för RoHS 1-direktivet fortsätta att tillhandahållas på marknaden fram till den 22 juli 2019. Efter detta datum kommer både det första utsläppandet på marknaden av elektrisk och elektronisk utrustning som inte uppfyller kraven samt transaktioner på sekundärmarknaden (återförsäljning) med sådan utrustning att vara förbjuden. Elektrisk och elektronisk utrustning som omfattas av detta ”definitiva stopp” för transaktioner på sekundärmarknaden är medicintekniska produkter, övervaknings- och kontrollinstrument samt annan elektrisk och elektronisk utrustning inom tillämpningsområdet som inte omfattades av RoHS 1-direktivet. Kommissionen framhåller att detta hinder för transaktioner på sekundärmarknaden inte är förenligt med en allmän harmonisering av EU:s produktlagstiftning. Kommissionen föreslår därför att det definitiva stoppet för transaktioner på sekundärmarknaden av dessa produkter tas bort.

Förutom ekonomiska fördelar, innebär kommissionens förslag också miljömässiga fördelar. Effekten av att inte åtgärda stoppet för transaktioner på sekundärmarknaden innebär svårigheter att uppnå målen med en cirkulär ekonomi samt ett sämre resursutnyttjande. Dessutom påverkas miljön negativt om utrustningar behöver omhändertas som avfall tidigare än nödvändigt istället för att säljas vidare till en slutanvändare. Kommissionen har bedömt att ändringarna för transaktioner på sekundärmarknaden och reservdelar sammantaget kan minska uppkomsten av farligt avfall med 3000 ton per år inom EU.

1.2.2 Reservdelar

RoHS 2-direktivet medger att kablar och reservdelar för reparation, återanvändning, uppdatering av funktioner eller uppgradering av kapacitet släpps ut på marknaden trots att de innehåller något eller några ämnen som listas i bilaga II. Detta undantag gäller dock inte för all utrustning. Till exempel omfattas inte kablar och reservdelar som är avsedda för elektriska och elektroniska produkter som omfattas av RoHS 2-direktivet men inte av RoHS 1-direktivet. Detta leder till att reservdelar och andra åtgärder som förlänger livslängden för sådana utrustningar inte är tillåtna efter den 22 juli 2019. Kommissionen anser inte att denna reglering är motiverad och föreslår därför att direktivet ändras så att undantaget för reservdelar, reparation och uppgradering etc.

gäller för all elektrisk och elektronisk utrustning som omfattas av tillämpningsområdet för RoHS 2-direktivet.

2016/17:FPM73

Förutom ekonomiska fördelar innebär kommissionens förslag också miljömässiga fördelar. Effekten av att inte åtgärda förbudet mot utsläppande på marknaden av kablar och reservdelar innebär svårigheter att uppnå målen med en cirkulär ekonomi samt ett sämre resursutnyttjande. Dessutom påverkas miljön negativt om utrustningar behöver tas ur bruk och omhändertas som avfall tidigare än nödvändigt istället för att repareras eller uppgraderas med lämpliga delar. Kommissionen har bedömt att ändringarna för transaktioner på sekundärmarknaden och reservdelar sammantaget kan minska uppkomsten av farligt avfall med 3000 ton per år inom EU.

1.2.3 Kabelanslutna mobila maskiner

RoHS 2-direktivet gäller inte mobila maskiner med inbyggd källa för kraftgenerering som uteslutande görs tillgängliga för yrkesmässig användning (t.ex. mobila städmaskiner). För vissa typer av mobila maskiner som inte är avsedda för vägtrafik tillverkas dock två versioner i samma produktionslinje, med kraftkällan (inbyggd eller extern) som enda skillnad. Kommissionen anser att samma regler bör gälla för dessa produkter oavsett om kraftkällan är inbyggd eller extern. Kommissionen föreslår därför att mobila maskiner som inte är avsedda att användas på väg och som för sin kraftgenerering använder kabel från en extern strömkälla också bör undantas från tillämpningsområdet för direktiv 2011/65/EU.

1.2.4 Piporglar

Piporglar tillhör den kategori produkter som inte får tillhandahållas på marknaden efter den 22 juli 2019 om de inte överensstämmer med reglerna i direktivet. Piporna i en piporgel tillverkas av en speciell typ av blybaserade legeringar för vilket det idag saknas fungerande alternativ. Det är osannolikt att det på kort sikt kommer att utvecklas alternativa material som kan användas i stället för blylegeringar i piporna. Omsättningshastigheten av piporglar är minimal eftersom de flesta piporglar står på samma plats i århundraden. Att inte undanta piporglar från tillämpningsområdet kan sätta stopp för byggen av nya orglar och skulle vara negativt ur ett kulturellt perspektiv. Kommissionen har därför bedömt att piporglar bör undantas från tillämpningsområdet för RoHS 2-direktivet .

Orglar och andra musikinstrument utan elektrisk funktion är undantagna från en begränsning av bly i konsumentprodukter under Reach-förordningen. En bidragande orsak till detta undantag är bristen på alternativ till blybaserade legeringar i orgelpipor. Ett undantag i RoHS 2-direktivet är därför i linje med det ställningstagande som EU gjort inom ramen för Reach-förordningen.

1.2.5 Tidsfrist för beslut om undantag

Enligt RoHS 2-direktivet ska företag ansöka om förlängning av gällande undantag senast 18 månader innan undantaget löper ut för att vara garanterade kontinuitet i undantagets giltighet. När en ansökan om förnyelse av ett undantag görs, ska kommissionen enligt gällande regler fatta beslut senast sex månader innan det aktuella undantaget upphör att gälla, om inte särskilda omständigheter motiverar en annan tidsfrist. Befintliga undantag fortsätter dock att gälla till dess att ett beslut har fattats om ansökan om förnyelse. Kommissionen har i praktiken inte kunnat hålla tidsfristen. Tidsfristen innebär enligt kommissionen inget mervärde för det befintliga förfarandet för granskning av begäran om förnyelse, men skapar däremot osäkerhet för företag och andra berörda parter när den inte kan hållas. Kommissionen föreslår därför att tidsfristen tas bort. Kontinuiteten i planeringen är enligt kommissionen garanterad eftersom marknadsaktörer kan lita på att befintliga undantag fortsätter att gälla till dess att ett beslut har fattats om ansökan om förnyelse.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

RoHS 2-direktivet genomförs i svensk lagstiftning genom förordningen (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och genom Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Kommissionens förslag kommer att genomföras i ovan nämnd förordning. Kemikalieinspektionens föreskrifter förväntas beröras i mindre omfattning. Kommissionen förslår att de ändringar som finns i förslaget ska genomföras i nationell lagstiftning senast 10 månader efter att ett beslut har trätt i kraft.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen bedömer att lagstiftningsförslaget inte har några budgetkonsekvenser.

Kommissionen har genomfört en konsekvensanalys av förslaget. Kommissionen bedömer att de föreslagna ändringarna avseende sekundärmarknaden respektive reservdelar har en mycket liten inverkan på användningen av de ämnen som regleras i RoHS 2. Enligt kommissionen kommer förslagen om andrahandsmarknaden och tillhandahållandet av reservdelar att medföra fördelar för ekonomin (ytterligare affärsmöjligheter), samhället (t.ex. ökad tillgång till medicintekniska produkter för sjukhusen, vilket innebär besparingar på mer än 170 miljoner euro och längre livscykler för apparaturen) och miljön (förebyggande av avfall).

Kommissionen bedömer att om förslaget om piporglar inte genomförs kommer det att få konsekvenser för det kulturella utövandet samt resultera i 3000-3300 förlorade arbetstillfällen i Europa till 2019. Dessutom skulle inte existerande piporglar som satts på EU:s marknad före 22 juli 2019 kunna återsäljas eller repareras efter detta datum. Det skulle innebära att ytterligare 60% av alla arbetstillfällen i sektorn skulle gå förlorade. Kommissionen bedömer vidare att inga hälso- eller miljöfördelar skulle kunna uppnås av att piporglar som innehåller blylegeringar fasas ut.

Vidare anser kommissionen att störningar på marknaden undviks om även kabelanslutna mobila maskiner undantas från direktivets tillämpningsområde. Enligt kommissionens bedömning når 14 000 kabelanslutna enheter aldrig marknaden på grund av gällande regler, vilket motsvarar en uppskattad omsättning på 300 miljoner € per år. Enligt kommissionens analys minskar också kostnader och administrativ börda för företag, inklusive små och medelstora företag, och myndigheter av att kabelanslutna mobila maskiner undantas från RoHS 2-direktivets tillämpningsområde.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Mål för det svenska förhandlingsarbetet:

Regeringen välkomnar kommissionens översyn av direktivets tillämpningsområde och är huvudsakligen positiv till det lagförslag som kommissionen presenterat. Regeringen avser att verka för att ändringarna i direktivet ska bidra till att uppnå målen med en cirkulär ekonomi, ett bättre

resursutnyttjande, minskad mängd avfall och därmed minskad påverkan på miljön samt att ändringarna ska bidra till ökad stringens i lagstiftningen. Regeringen anser också att ramarna för kommissionens utövande av den delegerade befogenheten ska vara tydligt angivna i direktivet.

2016/17:FPM73

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget är remitterat. Remissvaren ska inkomma senast den 31 mars 2017.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Direktiven antas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet med medbestämmande för Europaparlamentet. För beslut i ministerrådet krävs kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen framhåller att syftet med direktivet, som är att genom begränsning av användningen av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning bidra till skyddet för människors hälsa och till miljövänlig återvinning och bortskaffande av avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning, inte i tillräcklig grad kan uppnås av medlemsstaterna eftersom skillnader mellan de lagar eller administrativa åtgärder som antas av dem kan skapa handelshinder och snedvrída konkurrensen inom unionen och därigenom direkt påverka den inre marknaden. Detta gör att målen snarast lättare kan uppnås på unionsnivå, särskilt med tanke på problemets omfattning och dess effekter på annan unionslagstiftning om återvinning och

bortskaffande av avfall och om områden av gemensamt intresse såsom skydd för människors hälsa. Kommissionen anser därför att unionen kan vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel bedömer kommissionen att detta direktiv inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Regeringen har inte identifierat några delar av förslaget som tydligt strider mot subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det är i dagsläget okänt när kommissionens förslag kommer att hanteras i rådsarbetsgruppen men troligen påbörjas förhandlingar under våren 2017.

4.2 Fackuttryck/termer